

Franciszek Adamczuk*

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

UWARUNKOWANIA POWSTANIA EUROPEJSKIEGO UGRUPOWANIA WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ NOVUM (EUWT NOVUM) NA POGRANICZU POLSKO-CZESKIM

Streszczenie

Artykuł dotyczy uwarunkowań oraz genezy powstawania kolejnego Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT) na pograniczu Rzeczypospolitej Polskiej, tworzonego wspólnie z Republiką Czeską, w kontekście dotychczasowych dokumentów rozwoju pogranicza polsko-czeskiego, w szczególności nowej *Strategii zintegrowanej współpracy czesko-polskiego pogranicza*. Autor dowodzi, że powstawanie na pograniczu polsko-czeskim EUWT NOVUM jest ważnym elementem aktywizacji współpracy transgranicznej regionów europejskich na tym obszarze i otwiera nowy etap w rozwoju tej przestrzeni gospodarczej. Inicjatywa ta sprzyja podnoszeniu atrakcyjności gospodarczej pogranicza, w szczególności rozwojowi turystyki w postaci równolegle tworzonego transgranicznego klastra turystycznego. W drugiej części opracowania przedstawiono główne szanse i zagrożenia dla tej inicjatywy i wnioski wypływające z przeprowadzonych badań wśród liderów społeczności lokalnej pogranicza polsko-czeskiego.

Słowa kluczowe: pogranicze, Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej, klastr turystyczny

---

* Adres e-mail: franciszek.adamczuk@ue.wroc.pl.

Wprowadzenie

Trwa proces poszukiwania nowych form organizacyjnych pogłębiania integracji europejskiej¹. Część ekspertów twierdzi, że potrzebne są, szczególnie w obszarach przygranicznych, nowe mechanizmy i instytucje (podmioty)². Władze Unii Europejskiej zdają sobie sprawę z potrzeby wychodzenia na przeciw takim oczekiwaniom społeczności lokalnych.

Celem artykułu jest ukazanie warunków powstania takiej, relatywnie nowej instytucji (podmiotu) współpracy terytorialnej na pograniczu polsko-czeskim i jej przesłanek. Instytucją tą jest Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT). Ukazano potencjalne obszary aktywności w świetle dotychczasowych dokumentów na temat rozwoju pogranicza polsko-czeskiego. Do uwarunkowań zalicza uwarunkowania prawne, ale także formalne i społeczne tej przestrzeni gospodarczej. Teza badawcza brzmi następująco: tworzony podmiot EUWT NOVUM z ograniczoną odpowiedzialnością (w skrócie EUWT NOVUM z o.o. lub jeszcze bardziej syntetycznie EUWT NOVUM) stanowi nowy strategiczny podmiot i czynnik rozwoju pogranicza polsko-czeskiego, przede wszystkim w obszarze turystyki, którego zewnętrznym przejawem jest budowany klaster turystyczny.

Przeprowadzono wywiady autorskie z 16 liderami lokalnymi z Czech i Polski. Była to klasyczna próba celowa, gdzie istniały dwa kryteria: praca w samorządzie lokalnym oraz co najmniej kilkuletnie doświadczenia we współpracy transgranicznej. Wcześniej przygotowano ankietę składającą się z 12 pytań o charakterze zamkniętym. Po zgromadzeniu materiału dokonano selekcji odpowiedzi, redukując opinie ekstremalne. Zasadniczymi metodami badawczymi są metody indukcyjna oraz dedukcyjna, w oparciu o które sformułowano wnioski końcowe.

---

¹ Zob. I. Pietrzyk, *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003, s. 42–62.

² Por. P. Solarz, *Współpraca transgraniczna jako czynnik procesu integracji europejskiej*, Wydawnictwo VIZJA Press & IT, Warszawa 2009, s. 93–131.

1. Prawno-organizacyjne uwarunkowania współczesnych stosunków polsko-czeskich

Zgodnie z prawem międzynarodowym stosunki dwustronne (bilateralne) pomiędzy Polską i Czechami regulują następujące dokumenty:

- Traktat między Rzeczpospolitą Polską a CSRF o dobrym sąsiedztwie, solidarności i przyjaznej współpracy z 6 października 1991 roku (dotyczący Republiki Czeskiej z racji ciągłości politycznej),
- Porozumienie między Rządem Rzeczpospolitej Polskiej i Rządem Republiki Czeskiej o współpracy transgranicznej z 18 sierpnia 1994 roku,
- Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeską o małym ruchu granicznym, sporządzona w Pradze 17 stycznia 1995 roku, ratyfikowana przez Polskę w lutym 1996 roku.

Głównym dokumentem z racji członkostwa Polski i Czech od 2004 roku w Unii Europejskiej jest Traktat Europejski³. Do tego należy zaliczyć liczne dokumenty niższej rangi – umowy pomiędzy strukturami samorządowymi na różnych szczeblach, organizacjami gospodarczymi i organizacjami pozarządowymi⁴.

W stosunkach dwustronnych (międzypaństwowych) zasadniczą rolę we współpracy polsko-czeskiej odgrywa powołana w roku 1994 Komisja Rządowa ds. Współpracy Transgranicznej, która w czasie swoich posiedzeń inspiruje i wspiera inicjatywy transgraniczne. Przykładowo na posiedzeniach XVIII i XIX, odbytych w latach 2012 i 2013, przyjęto do wiadomości informacje o powstawaniu EUWT na pograniczu polsko-czeskim. Obok Komisji Rządowej bardzo ważne zadanie w bilateralnej współpracy obszarów przygranicznych (miast, gmin) miały i mają euroregiony⁵. To one już na początku lat 90. ubiegłego wieku wypracowały pierwsze doświadczenia we współpracy transgranicznej, stanowiły ważny pomost do przystąpienia obu krajów do UE, a także służyły rozwiązywaniu wielu

---

³ Zob. J. Barcz, E. Kawecka-Wyrzykowska, K. Michałowska-Gorywoda, *Integracja europejska w świetle Traktatu z Lizbony. Aspekty ekonomiczne*, PWE, Warszawa 2012, s. 15–27.

⁴ Szerzej na temat treści i funkcji umów międzynarodowych zob. T. Łoś-Nowak, *Stosunki międzynarodowe. Teorie – systemy – uczestnicy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2000, s. 106–118.

⁵ F. Adamczuk, *Nowa strategia rozwoju Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa*, w: *Polityka ekonomiczna*, red. J. Sokołowski, M. Sosnowski, A. Żabiński, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” nr 246, Wrocław 2012, s. 65–82.

problemów lokalnych i regionalnych oraz przełamywaniu licznych zaszłych barier. Euroregiony wniosły zasadniczy wkład do tworzenia na pograniczu nowych form współpracy⁶. Należy przypomnieć, że na pograniczu polsko-czeskim funkcjonuje 6 euroregionów: Euroregion Nisse-Nisa-Nysa – z udziałem gmin i powiatów z kraju związkowego Saksonii, Euroregion Glacensis, Euroregion Pradziad, Euroregion Silesia, Euroregion Śląsk Cieszyński, Euroregion Beskidy – z udziałem struktur komunalnych Słowacji.

Ważnym czynnikiem pogłębiania współpracy na pograniczu polsko-czeskim były inicjatywy na rzecz tworzenia regionalnych dokumentów współpracy transgranicznej w postaci różnych form koncepcji rozwoju przestrzeni pogranicza polsko-czeskiego⁷. Już w latach 80. XX wieku podjęto działania na rzecz rozwoju przestrzeni pogranicza ówczesnie polsko-czechosłowackiego. Były to prace selektywne i mocno obciążone racjami politycznymi. W nowych warunkach ustrojowych w Polsce po roku 1989 i po powstaniu w 1993 roku Republiki Czeskiej do najważniejszych dokumentów rozwoju pogranicza polsko-czeskiego zaliczyć należy przede wszystkim:

- Koncepcję rozwoju pogranicza polsko-czeskiego (1996),
- Studium rozwoju pogranicza polsko-czeskiego. Synteza dokumentów krajowych (2006),
- Program operacyjny współpracy transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2007–2013, wersja 2 (2010),
- Strategię zintegrowanej współpracy czesko-polskiego pogranicza (2014)⁸.

W niniejszym opracowaniu pojęcie pogranicza polsko-czeskiego będzie traktowane tak, jak we wspomnianej Strategii zintegrowanej współpracy czesko-polskiego pogranicza. Bliższe informacje przestrzenne zawarto na mapie 1.

---

⁶ Zob. I. Pietrzyk. *op.cit.*, s. 287–304.

⁷ Przykładem koncepcji rozwoju Euroregionu Nisse-Nisa-Nysa jest *Strategia rozwoju ERN do roku 2020*, przyjęta w roku 2014, opracowywana wspólnie przez stronę polską i czeską, do której obecnie dołączana jest przez trzy strony opcja strony niemieckiej.

⁸ Dnia 18.11.2014 w Hradcu Kralove w Republice Czeskiej odbyła się konferencja podsumowująca projekt pt. *Strategia zintegrowanej współpracy czesko-polskiego pogranicza*, w realizacji którego brało udział 9 partnerów polskich i czeskich, w tym Samorząd Województwa Dolnośląskiego.

Mapa 1. Pogranicze polsko-czeskie – układ przestrzenny

Źródło: <http://4cbc.eu/wp-content/uploads/2014/11/Strategia-zintegrowanej-wsp%C3%B3%C5%82pracy-czesko-polskiego-pogranicza.pdf> (dostęp 20.12.2014).

Obszar pogranicza obejmuje powierzchnię ponad 37,6 tys. km², i jest zamieszkały przez ponad 5 mln mieszkańców. Wiodącą funkcję w regionie spełniają dwie dziedziny: przemysł i usługi, a w bezpośredniej granicy – turystyka. Pełna charakterystyka zawarta jest w przywołanym wyżej dokumencie⁹.

⁹ *Strategia zintegrowanej współpracy polsko-czeskiego pogranicza*, projekt współfinansowany przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2006–2013, www.umwd.gov.pl (dostęp 20.12.2014).

Wspomniane dokumenty wniosły i wnoszą nadal istotny wpływ w rozwój pogranicza polsko-czeskiego. Uzupełniane są lokalnymi i regionalnymi strategiami współpracy polsko-czeskiej, przede wszystkim euroregionów, samorządów i instytucji. Mimo wielu sukcesów w integracji polsko-czeskiej władze regionalne i lokalne poszukiwały i nadal poszukują nowych form współpracy. W 2006 roku pojawiła się w UE nowa możliwość zintensyfikowania współpracy, która zaowocowała podpisaniem listów intencyjnych, na temat utworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT) w tej części przestrzeni europejskiej. Partnerami stały się województwa przygraniczne po stronie polskiej, stowarzyszenia polskie tworzące graniczne euroregiony polsko-czeskie i odpowiedniki po stronie czeskiej¹⁰.

W kwestii utworzenia na pograniczu polsko-czeskim EUWT jest kilka dość rozbieżnych interpretacji genezy tej inicjatywy. Jedna z nich uważa powstanie EUWT na pograniczu polsko-czeskim za typową oddolną inicjatywę władz lokalnych i regionalnych. Inna mówi o tym, że był to przejaw niezadowolenia z centralnie rozdzielanych środków na rozwój tego obszaru. Wszyscy są zgodni, że jest to kolejny symptom i symbol tworzenia nowego wizerunku pogranicza polsko-czeskiego (po utworzeniu EUWT Tritia)¹¹ jako obszaru współpracy przede wszystkim w turystyce. Geneza powstania EUWT NOVUM jest zbiorem każdej z tych argumentacji. Głównym stymulatorem działań była chęć powołania podmiotu prawnego posiadającego osobowość prawną. Euroregiony bowiem nie mają osobowości prawnej. W tej kwestii UE wypracowała oczekiwane nowe rozwiązania prawne.

W dotychczasowych pracach nad utworzeniem EUWT NOVUM nie udało się przeprowadzić pełnej analizy SWOT. Można jednak sformułować jej zasadnicze elementy. Silną stroną ugrupowania jest jego położenie oraz woła partnerów w wspieraniu rozwoju pogranicza polsko-czeskiego. Słabą stroną – ograniczona liczba środków finansowych, które można przeznaczyć na ten cel (przede wszystkim środków własnych). Szansą jest zbudowanie w tej przestrzeni silnego sektora gospodarczego w postaci turystyki, przyczyniającego się do podnoszenia zamożności społeczności

---

¹⁰ P. Branda, *Czy Euroregion Neisse-Nisa-Nysa utworzy Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT)?*, „Biuletyn” nr 9(10), SGP ERN Jelenia Góra 2009, s. 2; J. Ładysz, *Polityka strukturalna Polski i Unii Europejskiej*, PWE, Warszawa 2008, s. 5–17.

¹¹ F. Adamczuk, *Tritia – nowa forma i instytucja integracji europejskiej*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” nr 367, Wrocław 2014, s. 13–21.

lokalnej. Zagrożeniem są sprzeczności interesów w realizacji celu głównego oraz potrzeba konsekwencji w realizacji postawionych celów.

Już na początku lat 90. XX wieku powstała pierwsza koncepcja polsko-czeska współpracy przygranicznej, która była wielokrotnie rozwijana i aktualizowana¹². Najnowszy projekt, przyjęty w 2014 roku, pt. Strategia zintegrowanej współpracy czesko-polskiego pogranicza¹³ ukazuje rozbudowę więzi transgranicznych, w tym szczególnie rozwój turystyki. Frapujące jest pytanie, dlaczego pogranicze polsko-czeskie jest tak ważne, by właśnie tam koncentrować siły i środki na budowaniu kolejnego EUWT z główną funkcją turystyki? Po pierwsze, granica z Czechami jest najdłuższą (796 km) spośród 7 granic z naszymi sąsiadami, po drugie, turystyka jest najważniejszą funkcją obszaru tego pogranicza.

Istnieje zgodność dotycząca pełniejszego rozwoju turystyki w każdym z 3 pasów pogranicza. I i II pas to lokalizacja walorów naturalnych i infrastruktura, zaplecze badawcze, a tzw. przemysł turystyczny zlokalizowany jest najczęściej w III pasie. Trwa proces formalizacji powołania klastra turystycznego o znaczącej funkcji w Europie. Inwentaryzacja bazy turystycznej wskazuje na pewną przewagę liczebną ośrodków i infrastruktury sportowych po stronie czeskiej – szczególnie jeśli chodzi o sporty zimowe. Baza turystyczna na potrzeby urlopowe i wypoczynkowe jest bardziej symetryczna¹⁴. Ograniczeniem współpracy i przemieszczania się turystów jest infrastruktura drogowa i kolejowa, deficyt ścieżek rowerowych oraz połączeń komunikacyjnych, w szczególności lotniczych¹⁵.

Dla zobrazowania przemian strukturalnych na pograniczu polsko-czeskim należy podać, że tylko w latach 2007–2013 na obszarze pogranicza zrealizowano ok. 400 projektów polsko-czeskich współfinansowanych przez UE, w których ok. 180 dotyczyło infrastruktury i bazy turystycznej, ok. 90 – współpracy instytucji turystycznych i samorządów w turystyce, pozostała część była związana z promocją turystyczną obszaru. Dowodzi to umacniania funkcji turystycznej

¹² Zob. *Strefa pogranicza Polska–Czechy. Procesy transformacji i rozwoju*, red. K. Heffner, W. Drobek, PIN Instytut Śląski, Opole 1996, s. 12–76.

¹³ *Strategia zintegrowanej współpracy...*

¹⁴ Zob. *Studium zagospodarowania przestrzennego pogranicza polsko-czeskiego. Synteza dokumentów krajowych*, Ministerstwo Budownictwa Rzeczypospolitej Polskiej – Ministerstwo pro mistni rozvoj České Republiky, Warszawa–Wrocław–Praga, czerwiec 2006.

¹⁵ Zob. J. Potocki, *Funkcje turystyki w kształtowaniu transgranicznego regionu górskiego Sude-tów*, Wydawnictwo WTN, Wrocław 2009, s. 101–140.

z wykorzystaniem środków UE i tworzenia klastra turystycznego, który niewątpliwie przechodzi z etapu I (fazy pierwotnej, nieformalnej) do etapu II (sfery tworzenia i zarządzania inicjatywą klastrową)¹⁶. Nie jest znana autorowi profesjonalna identyfikacja fazy rozwoju tego klastra turystycznego, mimo podejmowania wielu prób badań odcinkowych¹⁷.

2. Podstawowe ramy prawne EUWT – zarys koncepcji działania

Prawodawstwo UE z 2006 roku, zmodyfikowane w roku 2013, umożliwiło utworzenie Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej¹⁸. W UE funkcjonuje ok. 400 tego typu ugrupowań, instytucji (podmiotów) i liczba ta gwałtownie wzrasta. Na pograniczu południowym Polsce są to EUWT Triticia i EUWT Tatry.

Pierwotna nazwa tego EUWT, nazywana dalej ugrupowaniem, miała brzmieć „Nowe Sudety”, jednak po niespodziewanym oprostowaniu jej w połowie 2014 roku przez niektórych uczestników strony czeskiej zaproponowano nową nazwę EUWT NOVUM. Zmianę tą zaakceptował Sejmik Województwa Dolnośląskiego 17 lipca 2014 roku.

Istniejące dokumenty na temat ugrupowania są, według stanu z początku 2015 roku, w zasadzie kompletne, by rozpocząć jego rejestrację. Ostatnim podmiotem, który przystąpił do tworzonego ugrupowania dnia 20 października 2014 roku było Stowarzyszenie Gmin Polskich euroregionu Nysa. EUWT NOVUM z o.o. tworzy 9 uczestników: województwo dolnośląskie, Kraj Kralowohradecki, Kraj

---

¹⁶ W koncepcji budowy klastrów można wykorzystać 4 etapy jego budowy zaproponowane w literaturze przedmiotu przez M. Gorynię, gdzie faza I to faza wylęgania/embrionalna, faza II to faza wzrostu. Zob. *Konkurencyjność regionalna. Koncepcje – strategie – przykłady*, red. E. Łązniewska, M. Gorynia, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012, s. 4.

¹⁷ Zob. *Wybrane problemy współpracy polsko-czeskiej: gospodarka i infrastruktura*, red. S. Korenik, A. Mempel-Śnieżyk, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” nr 252, Wrocław 2012, gdzie zawarto bardzo wartościowe oceny oraz rekomendacje.

¹⁸ Chodzi o Rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) (Dz. Urz. UE L. 210 z 31.07.2006, s. 19) w brzmieniu nadanym Rozporządzeniem (UE) nr 1302/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań i ich funkcjonowania (Dz. Urz. UE L. 347 z 20.12.2013, s. 30, zwanego dalej „Rozporządzeniem 1082/2006” oraz Ustawy z dnia 7 listopada 2008 r. o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej (DzU nr 218, poz. 1390 z późn. zm.).

Ołomuniecki, Kraj Liberecki, Kraj Pardubicki, 2 uczestników z polsko-niemiecko-czeskiego euroregionu Neisse-Nisa-Nysa: strona polska reprezentowana przez Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Nysa i strona czeska reprezentowana przez Regionální komunální sdružení měst a obcí severních Čech oraz 2 uczestników z polsko-czeskiego euroregionu Glacensis: Stowarzyszenie Gmin Ziemi Kłodzkiej wraz z czeskim Regionalnym Stowarzyszeniem do spraw Współpracy Pogranicza Czech, Moraw i Ziemi Kłodzkiej.

Pamiętać należy, że list intencyjny w sprawie utworzenia EUWT na pograniczu polsko-czeskim podpisano już 5 października 2011 roku w Jeleniej Górze przez właściwych reprezentantów strony czeskiej i polskiej¹⁹. Pierwotnie miało ono rozpocząć działalność na początku 2014 roku.

3. Zasadnicze obszary aktywności EUWT NOVUM ze szczególnym uwzględnieniem turystyki

Jak wynika z istniejących dokumentów, Konwencji oraz Statutu EUWT NOVUM z o.o., cel ugrupowania jest następujący²⁰: „Ugrupowanie zostało utworzone w celu intensyfikacji, ułatwiania i upowszechniania polsko-czeskiej współpracy transgranicznej na rzecz wzmocnienia spójności ekonomicznej i społecznej obszaru działania Ugrupowania”.

Do zadań realizujących cel zawarty w § 8 Statutu należy zgodnie z treścią § 9 Statutu:

- wspieranie i poprawa ochrony zasobów naturalnych i kulturowych,
- zapobieganie zagrożeniom naturalnym i technologicznym,
- poprawa dostępu do usług i sieci transportowych, informatycznych i komunikacyjnych,
- wspieranie przedsiębiorczości, w szczególności rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz powiązań pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi.

Jak widać, wszystkie te obszary są obszarami aktywizacji turystyki i tworzenia obszary struktury klastrowej. Filozofia wspierania turystyki i rozbudowy

¹⁹ Symptomatyczna jest postawa stowarzyszenia niemieckiego wchodzącego do Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa (Komunalgemeinschaft Euroregion Neisse e.V.), które jak dotychczas nie wyraziło zainteresowanie współpracą transgraniczną w tej postaci.

²⁰ Zob. § 8 i § 9 Statutu EUWT NOVUM oraz art. 4 Konwencji o utworzeniu EUWT.

klastra turystycznego na pograniczu polsko-czeskim zawarta jest w dokumentach roboczych ugrupowania oraz Strategii zintegrowanej współpracy czesko-polskiego pogranicza. Opisowo rzecz ujmując, celem EUWT Novum jest realizacja głównej funkcji, czyli tworzenie wspólnej oferty turystycznej tego obszaru dla obywateli innych państw.

Jak wynika z nieco skrótowo, z uwagi na wymogi formalne opracowania, przedstawionej charakterystyki EUWT Novum, podmiot ten w tych konkretnych uwarunkowaniach prawnych, jakie daje UE, i uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych władz samorządowych pogranicza polsko-czeskiego jest zasadniczo nową jakością tych relacji. Siedzibą EUWT, zgodnie z § 5 statutu, jest Jelenia Góra, co jest nobilitacją, ale i wyzwaniem dla strony polskiej porozumienia i dowodem zaufania do ustawodawstwa polskiego ze strony czeskiej. Ekspertmi międzynarodowi są zgodni, że przyjęty statut ugrupowania jest dokumentem pełnym, uniwersalnym i dbającym o pełną równorzędność stron.

Podsumowanie i wnioski

Z przedstawionego materiału, a także z przeprowadzonych rozmów z liderami społeczności lokalnej, wynikają następujące wnioski:

1. Utworzenie EUWT NOVUM zwiększa atrakcyjność gospodarczą pogranicza polsko-czeskiego w skali międzynarodowej.
2. Ugrupowanie to, jako nowy podmiot prawa UE, podnosi na wyższy etap współpracę transgraniczną polsko-czeską w realizacji polityki regionalnej UE.
3. EUWT NOVUM sprzyja wyraźnej intensyfikacji prac nad rozbudową funkcji turystycznej, w szczególności rozbudową klastra turystycznego na pograniczu polsko-czeskim; głównym dokumentem w realizacji tego celu jest Strategia zintegrowanej współpracy polsko-czeskiego pogranicza z roku 2014.
4. EUWT NOVUM nie należy traktować formalnie jako podmiotu konkurencyjnego dla współpracy transgranicznej w stosunku do istniejących euroregionów czy współpracy bilateralnej miast i gmin, organizacji samorządowych czy pozarządowych. EUWT to nowy komponent tej przestrzeni gospodarczej, posiadający osobowość prawną, który staje się jednak w praktyce

podmiotem konkurencyjnym przy ograniczonej puli środków finansowych UE przeznaczanych na wsparcie rozwoju. Ugrupowanie wnosi nową jakość do współpracy transgranicznej, posiada ogromny potencjał rozwojowy.

Literatura

- Adamczuk F., *Tritia – nowa forma i instytucja integracji europejskiej*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” nr 367, Wrocław 2014.
- Adamczuk F., *Nowa strategia rozwoju Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa*, w: *Polityka ekonomiczna*, red. J. Sokołowski, M. Sosnowski, A. Żabiński, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 246, Wrocław 2012.
- Barcz J., Kawecka-Wyrzykowska E., Michałowska-Gorywoda K., *Integracja europejska w świetle Traktatu z Lizbony. Aspekty ekonomiczne*, PWE, Warszawa 2012.
- Branda P., *Czy Euroregion Neisse-Nisa-Nysa utworzy Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT)?*, „Biuletyn” nr 9 (10), SGP ERN, Jelenia Góra 2009.
- Konkurencyjność regionalna. Koncepcje – strategie – przykłady*, red. Łązniewska, M. Gorynia Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.
- Ładysz J., *Polityka strukturalna Polski i Unii Europejskiej*, PWE, Warszawa 2008.
- Łoś-Nowak T., *Stosunki międzynarodowe. Teorie – systemy – uczestnicy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2000.
- Pietrzyk I., *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003.
- Potocki J., *Funkcje turystyki w kształtowaniu transgranicznego regionu górskiego Sudetów*, Wydawnictwo WTN, Wrocław 2009.
- Rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT), Dz. Urz. UE L. 210 z 31.07.2006 r.
- Rozporządzenie (UE) nr 1302/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań i ich funkcjonowania, Dz. Urz. UE L. 347 z 20.12.2013 r.
- Solarz P., *Współpraca transgraniczna jako czynnik procesu integracji europejskiej*, Wydawnictwo VIZJA Press & IT, Warszawa 2009.
- Statut i Konwencja EUWT NOVUM, www.euwt-novum.gov.pl (dostęp 20.12.2014).
- Strategia zintegrowanej współpracy czesko-polskiego pogranicza*, projekt współfinansowany przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach

Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska–Rzeczpospolita Polska 2006–2013, Wrocław 2014, www.umwd.gov.pl (dostęp 20.12.2014).

Strefa pogranicza Polska-Czechy. Procesy transformacji i rozwoju, red. K. Heffner, W. Drobek, PIN Instytut Śląski, Opole 1996.

Studium zagospodarowania przestrzennego pogranicza polsko-czeskiego. Synteza dokumentów krajowych, Ministerstwo Budownictwa Rzeczypospolitej Polskiej – Ministerstwo pro místni rozvoj České Republiky, Waszawa–Wrocław–Praga, czerwiec 2006.

Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej, DzU nr 218, poz. 1390 z późn. zm.

Wybrane problemy współpracy polsko-czeskiej: gospodarka i infrastruktura, red. S. Korenik, A. Mempel-Śnieżyk, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” nr 252, Wrocław 2012.

CONDITIONS OF A EUROPEAN GROUPING OF TERRITORIAL COOPERATION (EGTC NOVUM) THE POLISH – CZECH BORDERLAND

Abstract

This article applies to the circumstances and origins of a further European Grouping of Territorial Cooperation (EGTC) on the border of Poland, which is created together with the Czech Republic, in the context documents of the Polish-Czech border development.

The author argues that the existence of EUWT NOVUM on the Czech-Polish border, is an important element of the activation of cross-border cooperation in this area, and it opens a new stage in the development of this economic space. This initiative favours an increase of economic attractiveness of the border , particularly the development of tourism in the form of parallel cross-border tourism cluster.

The second part presents the main opportunities and threats for this initiative, and the conclusions resulting from research among the leaders of the local Polish-Czech border community.

Translated by Franciszek Adamczuk

Keywords: European Grouping of Territorial Cooperation

JEL code: F15